

**Suuren valiokunnan mietintö
N:o 11 a eduskuntaesityksen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi kahdeksan tunnin työajasta.**

Asian toisessa käsittelyssä on Eduskunta hyväksynyt Lain kahdeksan tunnin työajasta Suuren valiokunnan mietinnössä N:o 11 olevan ehdotuksen mukaisesti muutoin, paitsi alempana luetellut pykälät, jotka Eduskunta on hyväksynyt näin kuuluviksi:

1 §.

Tämän lain alaisia ovat:

1) alempana mainitut liikkeet ja yritykset, sikäli kuin niissä käytetään työntekijöinä muita kuin puolisoa ja omia lapsia:

a) käsityö- ja tehdasliikkeet sekä muut teollisuus-ammattit;

b) rakennusten ja satamain sekä ratain, siltain, teiden ja muiden kulkulaitosten rakentaminen, korjaus ja kunnossapito;

c) pelastus- ja sukellustoiminta;

d) saunat ja kylpylät;

e) raivaus-, perkaus-, kuivaus- ja puhtaanapitotyöt;

f) metsän- ja halonhakkuu;

g) puutavaran ajo, lauttaus ja uitto;

h) tavaran lastaus ja purkaminen;

i) kauppa-, konttori- ja varastoliikkeet;

k) ravintola-, hotelli- ja kahvilaliikkeet; ynnä

l) liikkeet ja yritykset, jotka on pidettävä edellämainittujen veroisina; sekä

2) alempana mainitut liikkeet ja laitokset, mikäli niissä käytetään palvelus- ja työväkeä:

- a) rautatie- ja raitiotieliikenne, posti-, tulli- ja puhelinlaitokset ynnä kanavat;
- b) automobiililiikenne ja ajurinliike;
- c) virastot, koulut, sairaalat ja vankilat; sekä
- d) liikkeet ja laitokset, jotka on pidettävä edellämainittujen veroisina.

Mitä tässä laissa säädetään, koskee myös sellaista liikettä ja yritystä, jota valtio, kunta, seurakunta, yhdistys tai laitos pitää, vaikka sitä ei harjoitetaakaan elinkeinona.

Tämä laki ei koske edellämainittuja liikkeitä ja yrityksiä silloin kuin ne liittyvät sivuelinkeinona maanviljelykseen, ei kotitaloutta eikä meijereitä, ei sellaista puutavaran hankusta, ajoa, lauttausta ja uittoa, joka on jätetty yksityisen henkilön tai pienemmän työkunnan urakalla suoritettavaksi, eikä myöskään muita työliikkeitä ja yrityksiä maalla, joissa pidetään vähemmän kuin kolme työntekijää.

2 §.

Työntekijää ei saa 1 §:n 1 momentin 1) kohdassa mainituissa liikkeissä ja yrityksissä alempana tässä pykälässä mainituin poikkeuksin pitää säännöllisessä työssä enempää kuin kahdeksan tuntia vuorokaudessa eikä enempää kuin yhdeksänkymmentäkuusi tuntia kahdessa viikossa.

Milloin työn teknillinen laatu tai muut pakottavat seikat niin vaativat, saa työntekijää pitää työssä enemmän kuin kahdeksan tuntia vuorokaudessa, viikkotuntien lukua siten kuitenkin lisäämättä.

Liikkeissä ja yrityksissä, jotka tarkoittavat puutavaran ajoa, lauttausta ja uittoa tai tavaran lastausta ja purkamista, sekä konttoritöissä kuin myös niissä liikkeissä ja laitoksissa, jotka mainitaan 1 §:n 1 momentin 2) kohdassa, älköön työntekijää pidettävä säännöllisessä työssä enempää kuin sata yhdeksänkymmentäkaksi tuntia neljän viikon aikana.

Kaivos- ja vuoriteollisuudessa lasketaan kaivokseen laskeutuminen ja kaivoksesta nouseminen työaikaan; samoin

myös muussa työssä kulkeminen työnantajan määräämästä lähtöpaikasta varsinaiseen työnsuorituspaikkaan sekä sieltä määrättyyn lähtöpaikkaan palaaminen.

3 §.

Sen työajan lisäksi, mikä 2 §:n 1 momentissa mainitaan, sallittakoon työntekijää hänen suostumuksellaan pitää yli-työssä enintään kymmenen tuntia viikossa ja 2 §:n 3 momentissa mainitun työajan lisäksi neljäkymmentä tuntia neljän viikon aikana, ei kuitenkaan kummassakaan tapauksessa enempää kuin sataviisikymmentä tuntia vuodessa, sekä sitäpaitsi tarkastusviranomaisen luvalla, milloin työn säännöllinen jatkuminen välttämättä niin vaatii, lisäksi korkeintaan sata tuntia vuodessa.

Ylityöstä, mikä tehdään päivittäisen työajan lisäksi, maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta vähintään viidelläkymmenellä prosentilla ja sen jälkeen vähintään sadalla prosentilla korotettu palkka.

4 §.

Kun luonnontapahtuma, tapaturma tai muu vaara uhkaa tahi on keskeyttänyt työn taikka milloin työn keskeyttäminen aiheuttaisi omaisuuden, tavaran tai raaka-aineen pilaantumisen tai hukkaantumisen, saa 2 ja 3 §:ssä säädettyjä työaikoja, mikäli nuo seikat vaativat, kohtuullisesti pitentää, ei kuitenkaan kauemmin kuin neljän viikon aikana. Sellaista työtä ei lueta 3 §:ssä mainittuun ylityöaikaan.

Siten toimeenpannusta työajan pitennyksestä on työnantajan tarkastusviranomaiselle viipymättä lähetettävä ilmoitus, jossa on tarkasti mainittava toimenpiteen syy sekä pitennyksen laajuus ja kestävyys. Tarkastusviranomaisen tulee tutkittuaan asianlaatua, joko jättää asia tuon ilmoituksen varaan tahi ryhtyä toimenpiteisiin pitennyksen rajoittamiseksi tai lakkauttamiseksi.

Mitä 3 §:n 2 momentissa on säädetty ylityöstä maksettavasta palkasta sovellettakoon myös tällaiseen hätätyöhön.

13 §.

Tämä laki astuu voimaan kolmen kuukauden kuluttua sen vahvistamisesta. Senaatilla on kuitenkin valta myöntää toimeenpanoon nähden lykkäystä, enintään kuudeksi kuukaudeksi, niillä aloilla, joilla lain aikaisempi toimeenpano kohtaa voittamattomia esteitä.

Tällä lailla kumotaan tai muutetaan, lukuunottamatta lasten työaikaa koskevia säännöksiä, ne voimassaolevat lain-säännökset ja muut määräykset, jotka ovat ristiriidassa tämän lain kanssa.

Kun asia Eduskunnan päättämän muutoksen johdosta on ollut Suuren valiokunnan käsiteltävänä, on Valiokunta päättänyt pääasiassa puoltaa Eduskunnan päätöstä. Kuitenkin on Valiokunta katsonut tarpeelliseksi ehdottaa lakiehdotukseen eräitä muutoksia, joita Suuri valiokunta pyytää saada lyhyesti perustella.

- 1 §. Suuri valiokunta ei ole katsonut tarpeelliseksi asettaa virastoja ja kouluja tämän lain määräysten alaisiksi, jonka tähden tämän pykälän 2) merkitystä kohdasta on poistettu niitä koskeva määräys.

Suuren valiokunnan mielestä on pykälän viimeinen momentti Eduskunnan päättämässä muodossa epämääräinen ja liian laaja. Suuri valiokunta on sentähden hyväksynyt momentille uuden muodon, joka pääasiallisesti sisältää samaa kuin Suuren valiokunnan aikaisempi ehdotus tässä kohden.

- 2 §. Sen päätöksen mukaan, jonka Suuri valiokunta on tehnyt 1 §:n viimeisen momentin suhteen, ovat tämän lain määräysten alaisia sellaiset meijerit, joita ei käytetä maatalouden välittömässä yhteydessä, vaan jotka ovat erillisiä liikeyrityksiä. Suuri valiokunta on kuitenkin pitänyt tarpeellisenä niihin meijereihin nähden, joihin tämän lain säännöksiä on ulotettava, sallia sovellettavaksi sitä poikkeussäännöstä, joka mainitaan lain 2 §:n 13 momentissa. Momenttiin on sentähden tehty tätä tarkoittava lisäys.

Suuri valiokunta on pitänyt tarpeellisena asettaa pykälän ensimmäisen lauseen lopussa mainitun poikkeusmääräyksen alaiseksi myöskin ne tapaukset, joissa työn teknillinen laatu ei salli työtä valvovien erikoisten ammattilaisten täydellistä työstä vapauttamista. Poikkeusmääräyksistä on muodostettu uusi momentti. 5 §.

Koska pykälän toiseen momenttiin sisältyviä sanoja „asianomaisten työntekijäin suostumuksella” voitaisiin tulkita eri suuntiin, on Suuri valiokunta poistanut nämä sanat momentista. 12 §.

Edelläesitetyn perusteella saa Suuri valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että Eduskunta hyväksyisi Eduskunnan myötävaikutuksella määrättävällä tavalla vahvistet-
tavaksi ja voimaansaatettavaksi seuraavan laki-
ehdotuksen:*

Laki

kahdeksan tunnin työajasta.

1 §.

Tämän lain alaisia ovat:

1) alempana mainitut liikkeet ja yritykset, sikäli kuin niissä käytetään työntekijöinä muita kuin puolisoa ja omia lapsia:

a) käsityö- ja tehdasliikkeet sekä muut teollisuusamatit;

b) rakennusten ja satamain sekä ratain, siltain, teiden ja muiden kulkulaitosten rakentaminen, korjaus ja kunnossapito;

c) pelastus- ja sukellustoiminta;

d) saunat ja kylpylät;

e) raivaus-, perkaus-, kuivaus- ja puhtaanapitotyöt;

f) metsän- ja halonhakkuu;

g) puutavaran ajo, lauttaus ja uitto;

- h) tavarán lastaus ja purkaminen;
- i) kauppa-, konttori- ja varastoliikkeet;
- k) ravintola-, hotelli- ja kahvilaliikkeet; ynnä
- l) liikkeet ja yritykset, jotka on pidettävä edellámainit-
tujen veroisina; seká
- 2) alempana mainitut liikkeet ja laitokset, mikäli niissä
käytetään palvelus- ja työvákeá:

  - a) rautatie- ja raitiotieliikenne, posti-, tulli- ja puhe-
linlaitokset ynná kanavat;
  - b) automobiililiikenne ja ajurinliike;
  - c) (poist.) sairaalat ja vankilat; seká
  - d) liikkeet ja laitokset, jotka on pidettävä edellámainit-
tujen veroisina.

Mitä tässä laissa säädetään, koskee myös sellaista liikettä ja yritystä, jota valtio, kunta, seurakunta, yhdistys tai laitos pitää, vaikka sitä ei harjoitetaakaan elinkeinona.

Tämä laki ei koske kotitaloutta, maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja eikä välittömästi maatalouden yhteydessä toimitettavia töitä.

2 §.

Työntekijää ei saa 1 §:n 1 momentin 1) kohdassa mainituissa liikkeissä ja yrityksissä alempana tässä pykälässä mainituin poikkeuksin pitää säännöllisessä työssä enempää kuin kahdeksan tuntia vuorokaudessa eikä enempää kuin yhdeksänkymmentäkuusi tuntia kahdessa viikossa.

Milloin työn teknillinen laatu tai muut pakottavat seikat niin vaativat, saa työntekijää pitää työssä enemmän kuin kahdeksan tuntia vuorokaudessa, viikkotuntien lukua siten kuitenkin lisäämättä.

Liikkeissä ja yrityksissä, jotka tarkoittavat puutavaran ajoa, lauttausta ja uittoa tai tavarán lastausta ja purkamista, seká konttoritöissä ja meijereissä kuin myös niissä liikkeissä ja laitoksissa, jotka mainitaan 1 §:n 1 momentin 2) kohdassa, álköön työntekijää pidettävä säännöllisessä työssä enempää kuin sata yhdeksänkymmentäkaksi tuntia neljän viikon aikana.

Kaivos- ja vuoriteollisuudessa lasketaan kaivokseen laskeutuminen ja kaivoksesta nouseminen työaikaan; samoin myös muussa työssä kulkeminen työnantajan määräämstä lähtöpaikasta varsinaiseen työnsuorituspaikkaan sekä sieltä määrättyyn lähtöpaikkaan palaaminen.

3 ja 4 §§.

(Eduskunnan päätöksen mukaisesti.)

5 §.

Sunnuntain ajaksi on työntekijälle annettava vähintään kolmekymmentä tuntia kestävä yhtäjaksoinen vapaus työstä (*poist.*). Ellei tämä kuitenkaan ole mahdollista, annettakoon vastaava vapaus muuna viikon aikana.

Näitä määräyksiä älköön kuitenkaan sovelletettako 4 §:ssä mainittuihin tapauksiin, eikä niihin, joissa työn teknillinen laatu ei salli työtä valvovien erikoisten ammattilaisten täydellistä työstä vapauttamista.

6—11 §§.

(Eduskunnan päätöksen mukaisesti.)

12 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain soveltamisesta antaa Suomen Senaatti.

Milloin lain käytäntöön soveltaminen 1 §:n 1 momentin 2) kohdassa mainituilla aloilla työn teknillisen laadun, vuodenajan tai muiden pakottavain seikkain vuoksi ei ole mahdollinen, on Senaatilla, tarkastusviranomaisen (*poist.*) *sitä puoltaessa*, valta määrätä poikkeuksia tämän lain mukaiseen työn järjestelyyn enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

13 §.

(Eduskunnan päätöksen mukaisesti.)

Helsingissä, 7 päivänä heinäkuuta 1917.

Helsingissä, Suomen Senaatin kirjapainossa, 1917.
